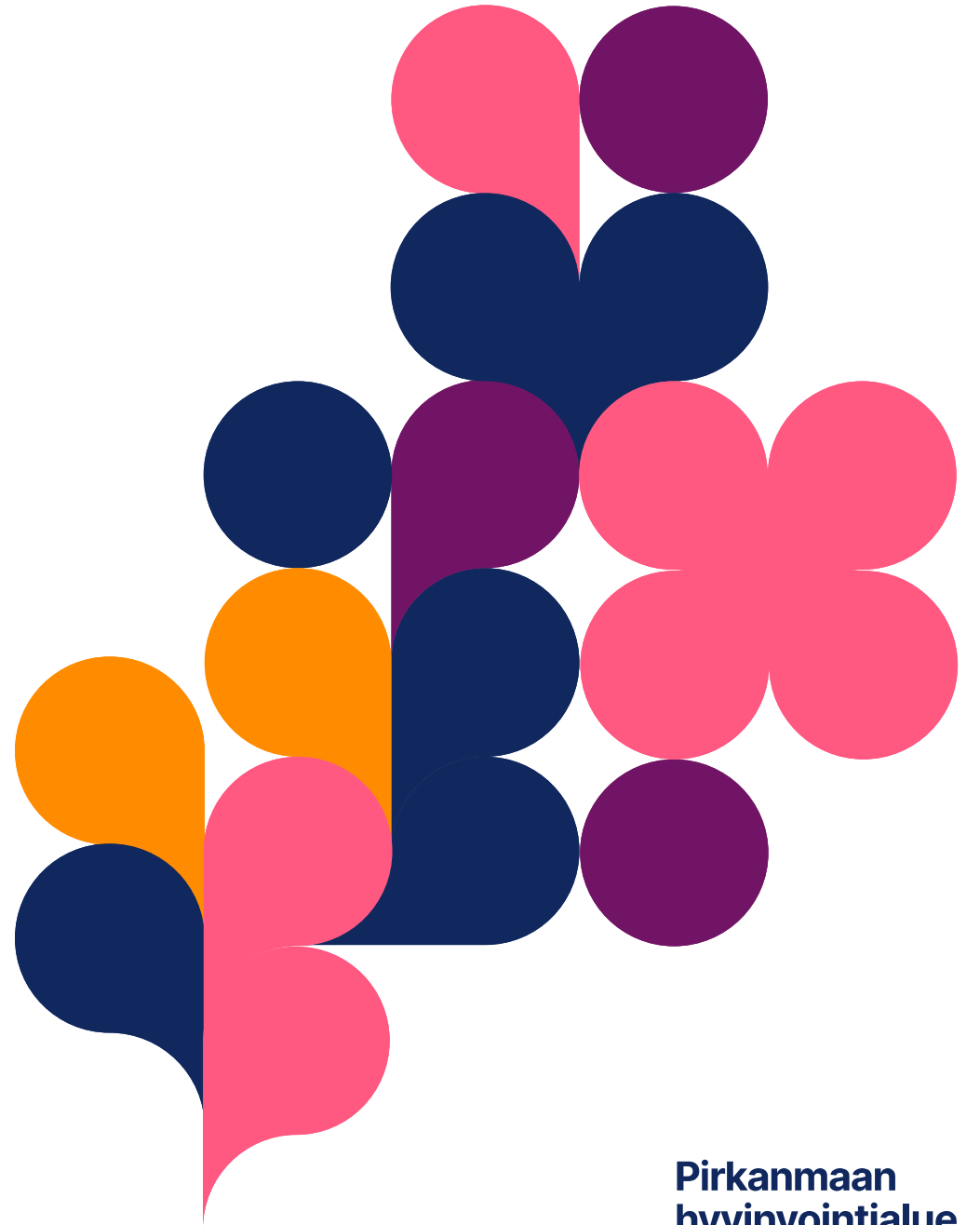

Demokraattisen päätöksenteon kyselyn tulokset

Aluevaltuuston seminaari 4.3.2024

Jari Mäkäläinen

Vuokko Ylinen

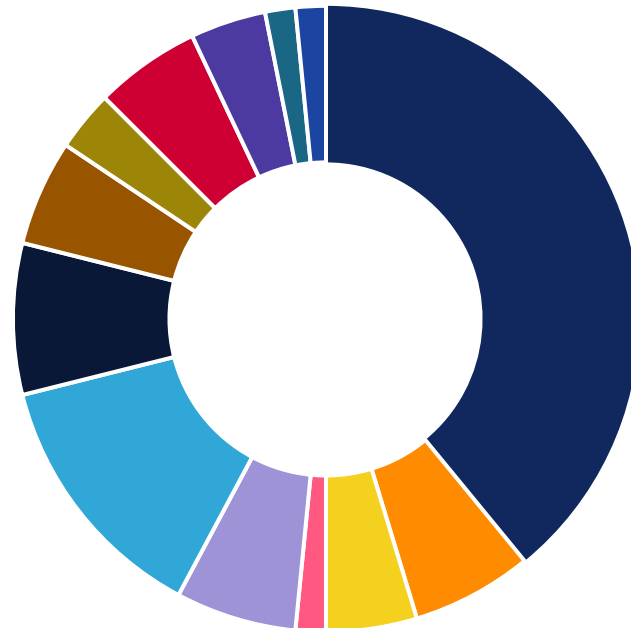

Taustatietoa kyselystä

- Demokraattisen päätöksenteon kysely oli 6.11.2023–4.12.2023 Microsoft Forms -verkkolomakkeella avoinna ollut kysely kaikille Pirkanmaan hyvinvointialueen poliittisille luottamushenkilöille (vain toimielinten varsinaiset jäsenet)
- Kyselyn tavoitteena oli arvioida:
 1. Pirhan demokraattisen päätöksentekorakenteen toimivuutta kokonaisuutena ja toimielimittäin,
 2. päätöksentekoon liittyvien vastuiden ja tehtävien jakautumista toimielinten välillä,
 3. luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välistä vuorovaikutusta Pirhassa
 4. hyvinvointialueen luottamushenkilöiden päättäjäkokemusta kokonaisuutena
 5. kehittämistarpeita ja keinoja, joiden avulla edellä mainittuja kokonaisuuksia on mahdollista kehittää tulevaisuudessa.
- Kyselyyn jakautui 10 teemaan, jotka sisälsivät yhteensä 55 kysymystä

Kyselyn vastaajat toimielimittäin

- Kyselyyn vastasi 78 luottamushenkilöä
- Toimielimittäin tarkasteltuna eniten vastaajia oli aluevaltuustosta ja monipalveluvaliokunnasta
- Vastaajista 50 oli aluevaltuutettuja → 63 % aluevaltuutetuista vastasi kyselyyn
- Vastaajista 54/78 (69 %) toimii samanaikaisesti valtuutettuna kunnassa tai maakunnassa tai kansanedustajana eduskunnassa

Kyselyn vastaajat toimielimittäin (henkilöä)

- Aluevaltuusto 50
- Aluehallitus 8
- Tarkastuslautakunta 6
- Aluevaalilautakunta 2
- Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta 8
- Monipalveluvaliokunta 17
- Tulevaisuus- ja strategiavalioikunta 10
- Vähän palveluita käyttävien valiokunta 7
- Asiakkuus- ja laatujaosto 4
- Henkilöstöjaosto 7
- Konserni- ja toimitilajaosto 5
- Yksilöasioiden jaosto 2
- Muu 2

Taustatietoa tuloksista

- Demokraattisen päätöksenteon kysely Pirhan luottamushenkilöille ylitti monin tavoin odotukset. Kyselyn vastaajamäärä sekä vastausten laatu oli erinomainen. Kiitos kaikille 78 vastaajalle!
- Pohditut, perustellut ja analyttiset vastaukset ja kehittämisehdotukset luovat kattavan, tarkkanäköisen ja moninäkökulmaisen tietopohjan hyvinvointialueen demokraattisen päätöksenteon rakenteiden, sisältöjen ja toimintatapojen kehittämiseksi, jota tehdään vuoden 2024 aikana yhteistyössä luottamushenkilöiden kanssa.
- Kyselyn ja sen tuloksista koostetun loppuraportin, tulosten tiivistelmän ja esitysmateriaalien laadinnasta ovat vastanneet Pirhan strategisen ohjauksen ja järjestämisen ja hallintopalvelujen asiantuntijat

Kyselyn tulokset toimivat nykytilan yleiskuvauksena, analyttisen keskustelun aloittajana ja päätöksentekorakenteen muutostoiveiden ja -tarpeiden kerääjänä.

Teemoittaiset tulokset

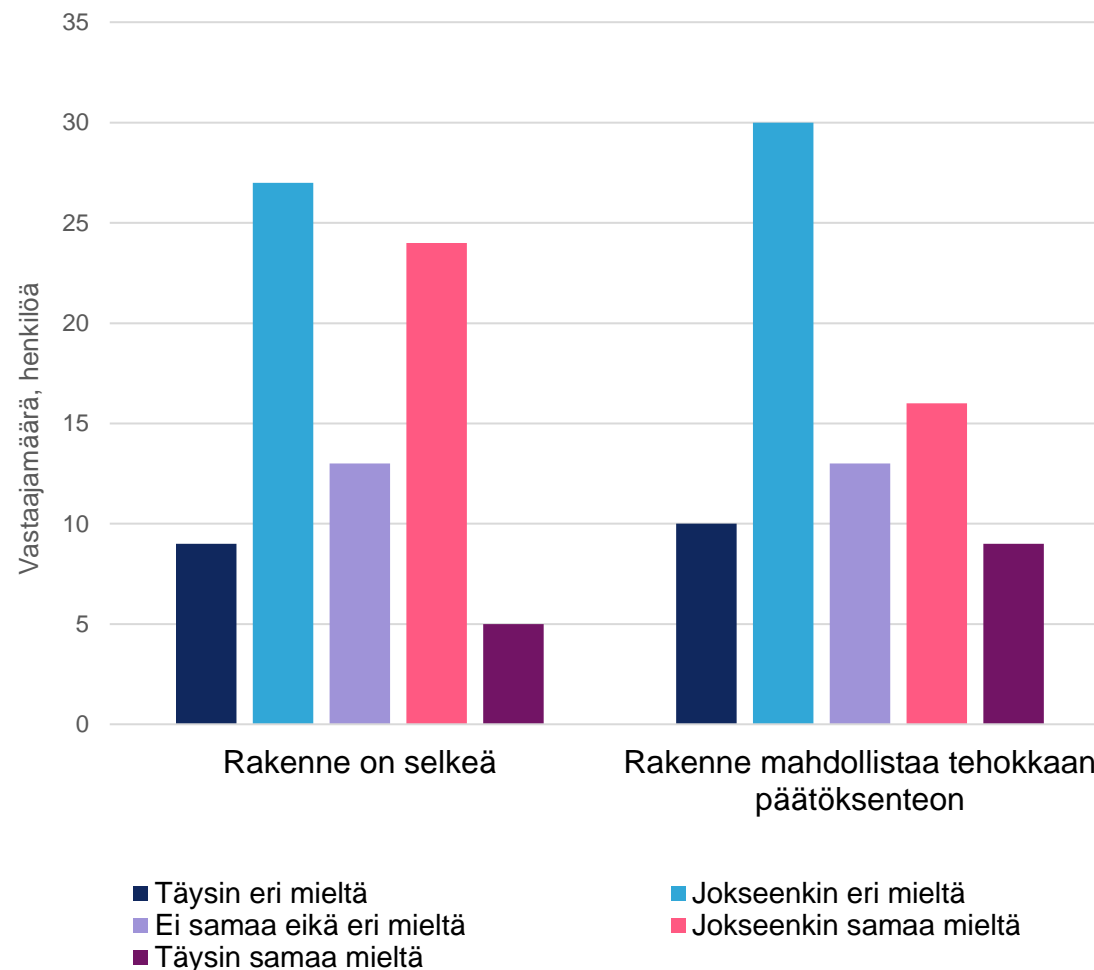
1. Poliittinen toimielinrakenne kokonaisuutena

Toimielinten asema päätöksenteossa

- Vastaajien tuli arvioida kunkin toimielimen aseman selkeyttä osana päätöksentekojärjestelmää*
- Luottamushenkilöt pitävät **aluehallituksen** vastuiden ja tehtävien määrittelyä toimielimistä selkeimpänä (66 % määritteli aseman erittäin tai jokseenkin selkeäksi)
 - Toiseksi selkein asema on **aluevaltuustolla** (54 %)
- **Valiokuntien** tehtävät ja vastuut ovat epäselvemmät kuin muilla toimielimillä. Erittäin tai jokseenkin selkeänä valiokuntien asemaa piti valiokunnasta riippuen 21–38 % vastaajista
 - Valiokunnista asema on selkein monipalveluvaliokunnalla ja täsmentymättömin tulevaisuus- ja strategiavalioikunnalla.
- **Jaostojen** tehtävät ja vastuut ovat valiokuntia selkeämmät. Jaostokohtaiset erot olivat varsin pienet.
 - Selkeimpänä vastaajat pitivät yksilöasioiden jaoston asemaa. Epäselvin asema on tulosten perusteella asiakkuus- ja laatujaostolla.

Poliittinen toimielinrakenne kokonaisuutena

- Alle 40 % vastaajista (29 hlöä) pitää hyvinvointialueen nykyistä toimielinrakennetta selkeänä
- Vain noin kolmasosa (32 %, 25 hlöä) vastaajista arvioi, että nykyinen toimielinrakenne mahdollistaa tehokkaan päätöksenteon
- Toisaalta täysin samaa mieltä olevien osuus oli suurempi tehokkuutta arvioivassa väittämässä

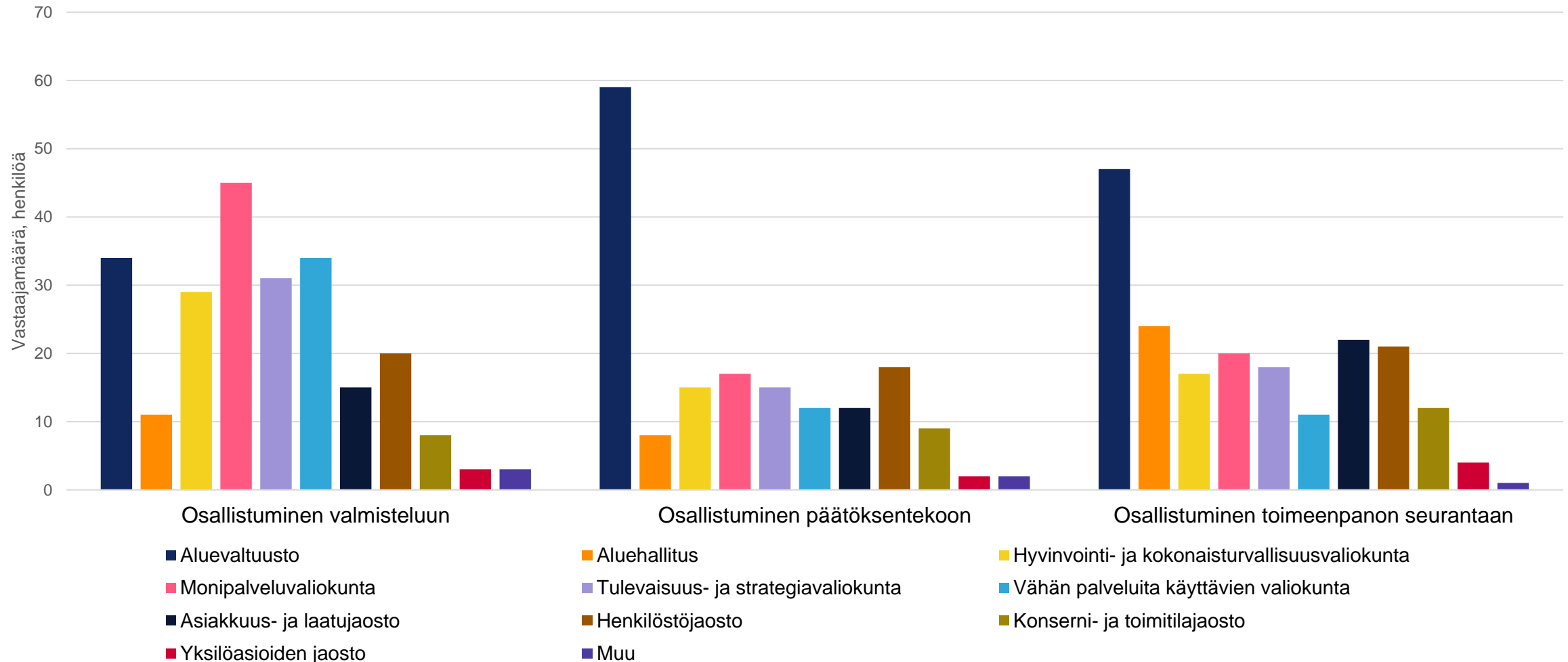

2. Toimielinten osallistuminen ja rooli päätöksenteon eri vaiheissa

Toimielinten rooli päätöksenteon eri vaiheissa

- Teemassa selvitettiin, minkä toimielinten roolia tulisi erityisesti vahvistaa päätöksenteon eri vaiheissa: valmistelussa, päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanon seurannassa
- Tulosten perusteella luottamushenkilöt näkevät tarpeen etenkin aluevaltuuston ns. profiilin nostolle läpi päätöksenteon prosessin
 - Kaikkien valiokuntien sekä aluevaltuuston osallistumista päätöksenteon valmisteluun tulee lisätä
 - Luottamushenkilöt näkevät tarpeen erityisesti aluevaltuuston päätöksentekoroolin vahvistamiselle. Aluevaltuuston saama äänimäärä oli yli kolminkertainen seuraavaan vaihtoehtoon verrattuna.
 - Aluevaltuuston toivotaan olevan tiiviimmin mukana myös päätösten toimeenpanon seurannassa. Toiseksi eniten kannatusta sai aluehallituksen roolin vahvistaminen.

Toimielinten rooli päätöksenteon eri vaiheissa – tulokset kuvaajana

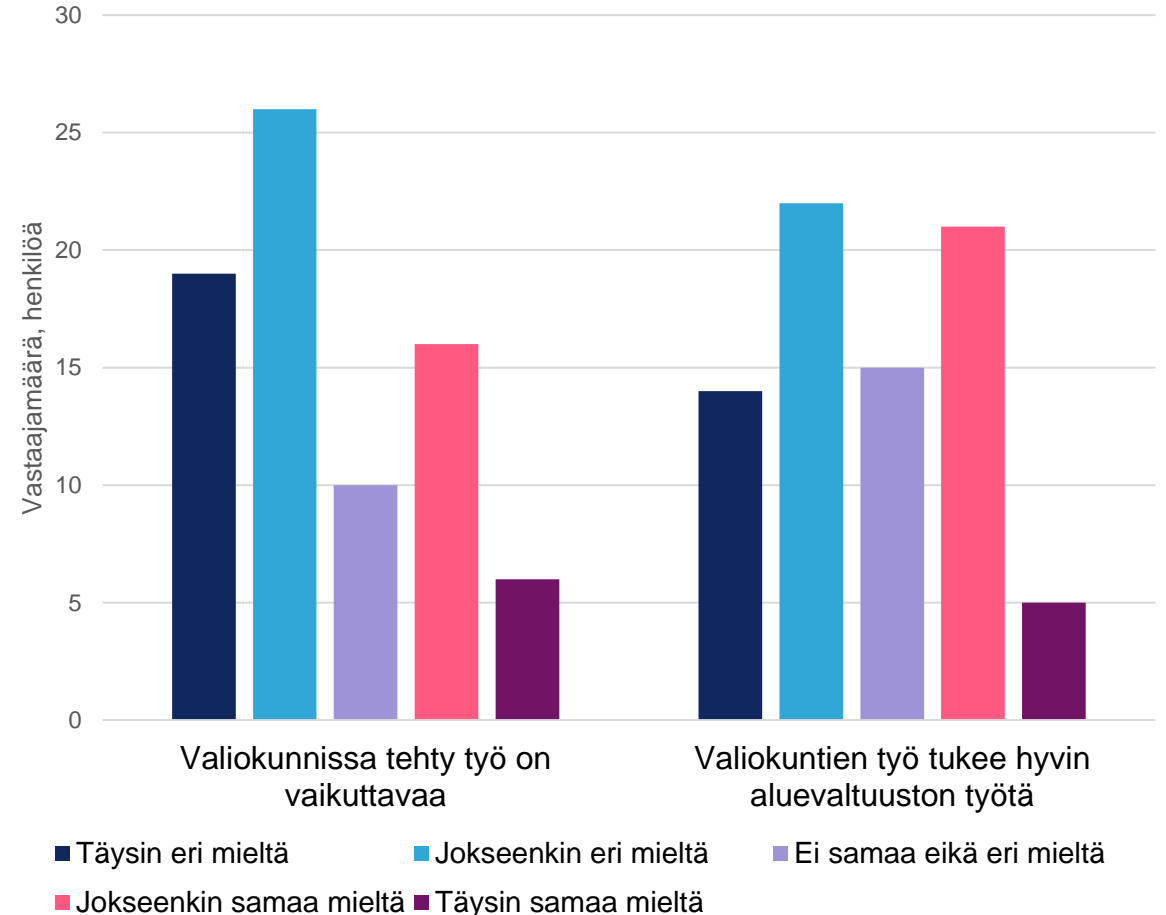
3. Valiokuntien työtapojen ja rakenteen tarkoituksenmukaisuus

Valiokuntien vastualueet ja työskentelytavat

- Kyselyn perusteella valiokuntien vastualueet ja niiden erot ovat vähintään osittain epäselviä noin puolelle luottamushenkilöistä. Toisaalta vastaajat olivat pääasiassa tyytyväisiä valiokuntien määrään ja niiden teemoihin
 - Kuinka valiokuntien vastualueita voisi käytännön toimin, ohjein ja viestinnän keinoin täsmentää?
- Vastaajat olivat tyytyväisiä valiokuntien esityslistoihin, mutta kokivat, ettei valiokuntien kokouksissa ole riittävästi aikaa asioiden käsittelylle
- Tulokset myös osoittavat, että valiokuntien työtapoja tulee selkeyttää ja tehostaa – alle neljäsosa vastaajista piti nykyisiä toimintatapoja selkeinä ja tehokkaina
 - Kyselyn myöhempien avovastausten perusteella valiokuntien työtavat myös eroavat jonkin verran toisistaan, minkä vuoksi osa vastaajista toivoi valiokuntien toimintaan yhtenäisempiä rakenteita ja toimintatapoja
- Puolet vastaajista olisi valmiita vähentämään valiokuntien jäsenmääriä. Kokousmääriin ei toivottu vähennyksiä

Valiokuntien vaikuttavuus

- Tulosten perusteella luottamushenkilöistä suurin osa suhtautuu epäilevästi valiokuntien työn vaikuttavuuteen ja siihen, onnistuvatko valiokunnat tukemaan aluevaltuuston työskentelyä
- Avovastauksissa monet olivat pettyneitä siihen, ettei valiokunnissa tehtävä työ heidän mukaansa ohjaa riittävästi asioiden valmistelua ja päätöksentekoa
- Ratkaisuksi tilanteeseen vastaajat ehdottivat valiokunnille lisää vastuuta ja vahvempaa yhteistyötä sekä aluevaltuuston että aluehallituksen kanssa.
- Rakenteellisten muutosten lisäksi osa vastaajista lähestyi vaikuttavuuden vahvistamista valiokuntien omien työskentelytapojen (mm. lausuntojen rakentamisen tavat) kehittämisen kautta

Valiokuntien kehittäminen

- Valiokuntia käsittelevän osion tulokset osoittavat, etteivät luottamushenkilöt ole vielä tyytyväisiä tai tottuneita Pirhan valiokuntamalliin. Sekä valiokuntien jäsenet että valiokuntiin kuulumattomat luottamushenkilöt näkevät valiokuntien rakenteessa ja toiminnassa useita kehittämiskohteita
- Suurin yksittäinen ongelma valiokuntamallissa on tulosten perusteella valiokuntatyön vaikuttavuuden epämääräisyys
- Luottamushenkilöiden mukaan muutos- ja kehitystarpeet liittyvät erityisesti:
 - Valiokuntien vastuualueiden ja tehtävien selkeyttämiseen sekä niistä tiedottamiseen
 - Valiokuntien vaikuttavuuden lisäämiseen (vahvempi kytkentään muihin toimielimiin)
 - Lausuntojen antamiseen (lausuntojen selkeyttäminen, rakenteellinen yhdenmukaistaminen, lausuntojen valmistelun rytmittäminen)
 - Valiokuntien puheenjohtajuuden vahvistamiseen
 - Jäsenmääriin (puolet vastaajista pienentäisi valiokuntien jäsenmääriä)
 - Vastuuviranhaltijoiden rooliin, sitoutumiseen ja vuorovaikutukseen

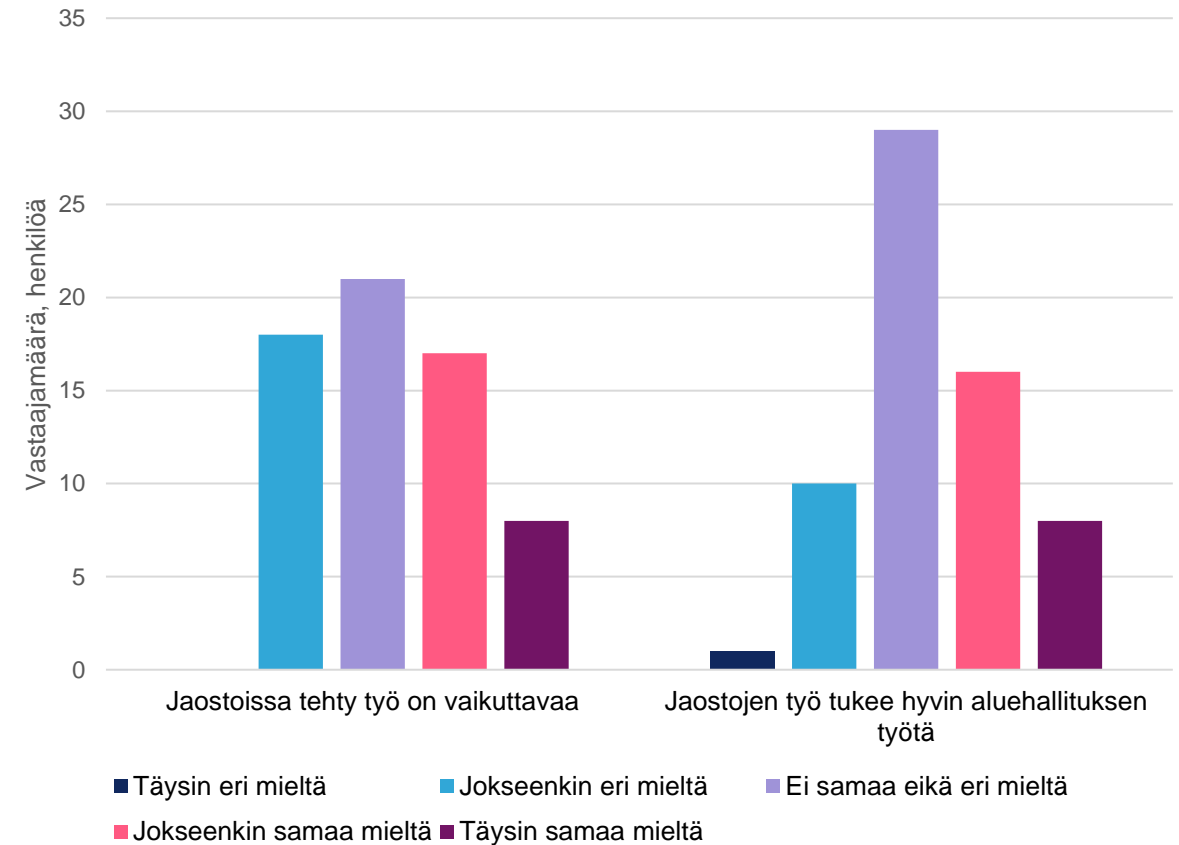
4. Jaostojen työtapojen ja rakenteen tarkoituksenmukaisuus

Jaostojen vastuualueet ja työskentelytavat

- Jaostoja käsitelleen osion väittämäkysymyksissä esiintyi myös poikkeuksellisen paljon neutraaleja ei samaa eikä eri mieltä -vastauksia. Enimmillään jopa 60 % vastaajista valitsi tämän vaihtoehdon.
- Kyselyn palautteesta selvisi, etteivät kaikki huomanneet mahdollisuutta ohittaa kysymyksiä. Palautteen perusteella monet valitsivat ”pakon edessä” neutraalin ei samaa eikä eri mieltä -vastausvaihtoehdon, mikä johti niiden erityisen suureen esiintyvyyteen juuri jaostoja käsitelleessä teemassa
- Kyselyn perusteella hieman yli puolet luottamushenkilöistä kokee tietävänsä jaostojen vastuualueet ja niiden erot. Vastaajat olivat tyytyväisiä jaostojen teemoihin ja jaostojen määrään.
 - Ne, jotka tuntevat jaostojen tehtäväalueet, ovat varsin tyytyväisiä myös niiden teemoihin ja määrään.
- Suurempi osuus vastaajista oli tyytyväisiä kuin tyytymättömiä jaostojen kokousten esityslistoihin, kokousten ajankäyttöön ja työtapoihin (vrt. valiokunnat)
- Vastaajat pitäisivät jaostojen kokousmäärät ja jaostokohtaiset jäsenmäärät nykyisellä tasolla (vrt. valiokunnat)

Jaostojen vaikuttavuus

- Noin 40 % vastaajista on tyytyväisiä jaostojen työn vaikuttavuuteen ja kokee, että jaostojen työ tukee hyvin aluehallituksen työtä
- Etenkin täysin eri mieltä väittämien kanssa olevien vastausten vähäisyys osoittaa, että jaostojen työn vaikuttavuus koetaan yleisesti valiokuntatyötä paremmaksi
- Suuri neutraalien vastausten osuus toisessa väittämässä voi johtua siitä, etteivät kaikki vastaajat kokeneet pystyvänsä arvioimaan väittämää tarkasti

Jaostojen kehittäminen

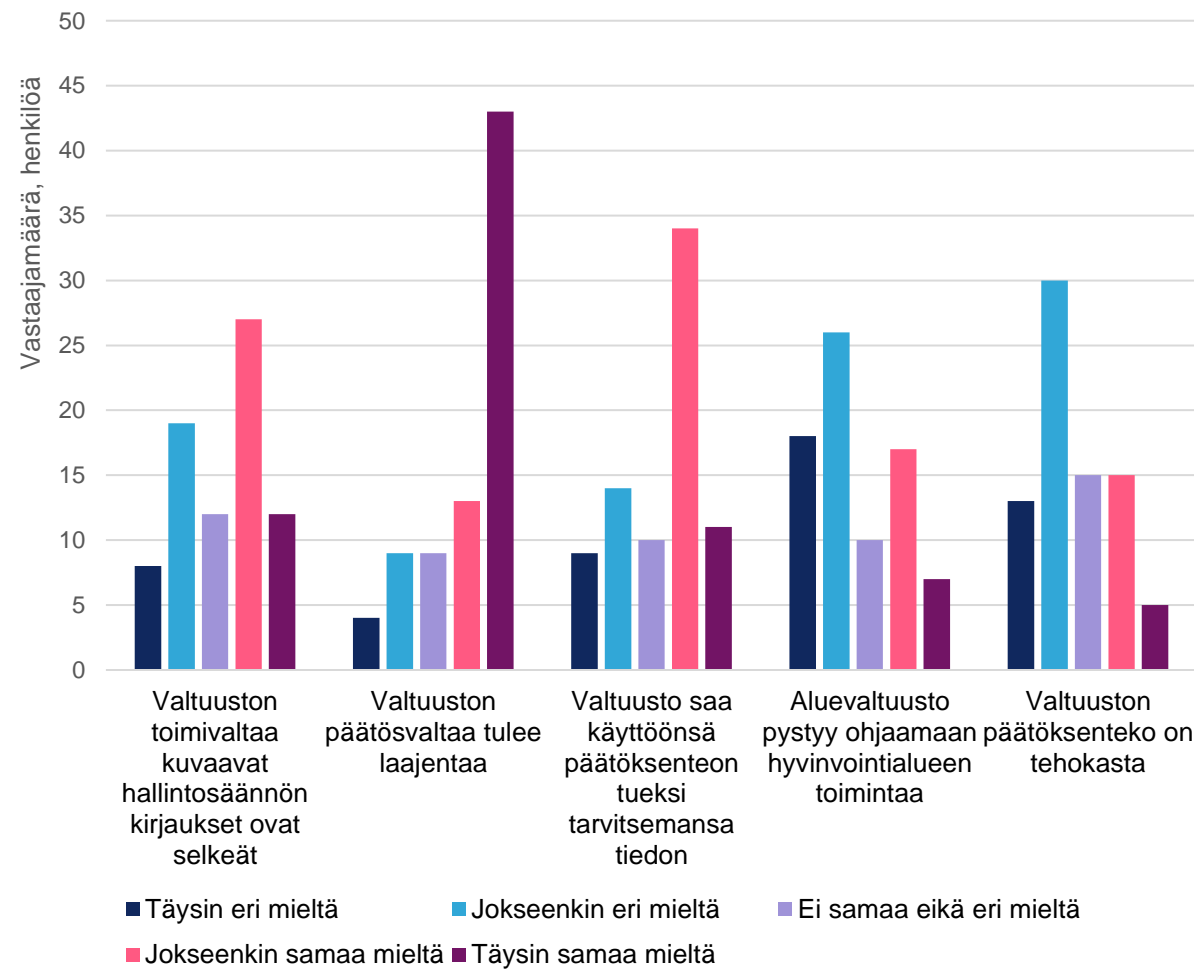
- Jaostoja käsittelevän teeman tulosten perusteella myös jaostojen tehtävät, vastuut ja toimintatavat vaativat vielä täsmentämistä. Vastaajat, jotka kokivat tuntevansa jaostojen toimintaa, olivat kuitenkin pääsääntöisesti varsin tyytyväisiä jaostojen työhön, toimintatapoihin ja rakenteeseen
 - Jaostojen rakenteeseen ja työhön suhtauduttiin yleisellä tasolla positiivisemmin kuin valiokuntien rakenteeseen ja toimintatapoihin
- Luottamushenkilöiden mukaan muutos- ja kehitystarpeet liittyvät erityisesti:
 - Jaostojen roolien selkeyttäminen ja yhteistyön vahvistaminen jaostojen ja aluehallituksen välillä
 - Jaostojen päätöksenteon kehittäminen (jaostoille toimitettavien valmistelumateriaalien tiivistäminen, riittävän perehtymis- ja keskusteluajan turvaaminen, päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin kehittäminen, päätösvallan lisääminen)
 - Tiedonkulun parantaminen jaostojen ja muiden toimielinten sekä viranhaltijoiden ja jaostojen välillä

5. Aluevaltuuston toiminta

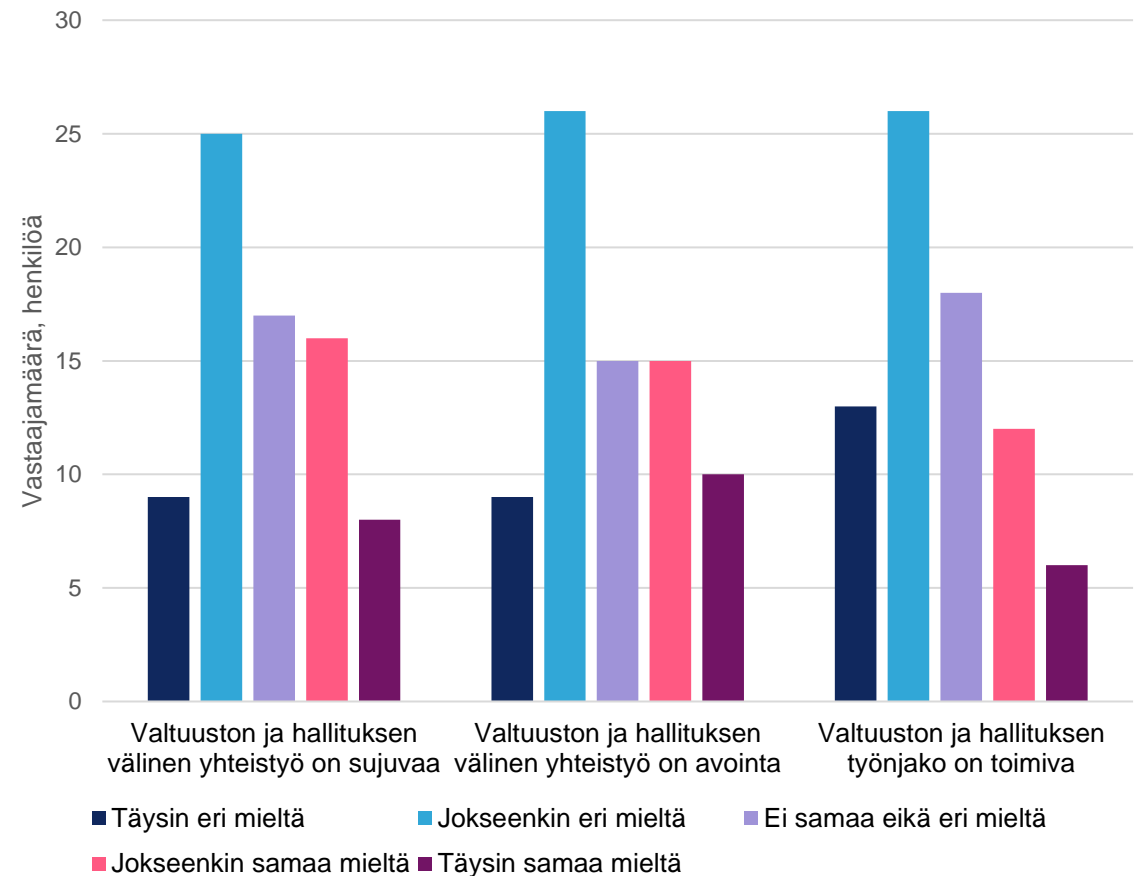
Aluevaltuuston toiminta

- Demokraattisen päätöksenteon kyselyn tuloksissa korostuu voimakkaasti toive aluevaltuuston aseman vahvistamisesta. Siihen vetosivat läpi kyselyn eri teemojen niin aluevaltuutetut kuin muut luottamushenkilöt.
- Suurin osa luottamushenkilöistä koki kyselyssä, ettei aluevaltuusto pysty nykyisellään ohjaamaan lain tarkoittamalla tavalla hyvinvointialueen toimintaa. Yli 70 % vastaajista oli lisäksi täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän ”Aluevaltuuston päätösvaltaa tulee laajentaa” kanssa. Erityisesti aluehallituksen ja johtavien viranhaltijoiden päätösvaltaa toivottiin vastaavasti vähennettävän.

Aluevaltuuston ja aluehallituksen yhteistyö

- 45–48 % vastaajista (34 ja 35 hlöä) näki ongelmia sekä aluevaltuuston ja aluehallituksen yhteistyön sujuvuudessa että avoimuudessa. Vastaavasti noin kolmasosa koki yhteistyön jo nykyisellään ainakin pääosin avoimeksi ja sujuvaksi
- Suurin osa vastaajista oli kriittisiä AV:n ja AH:n työnjaon toimivuutta kohtaan
- Aluevaltuuston ja aluehallituksen jäsenten vastaukset aluevaltuustoa ja -hallitusta käsittelevissä kyselyosioissa eriytyivät osin toisistaan
- Aluehallituksen jäsenten kokemus AV:n ja AH:n työnjaon toimivuudesta oli myönteisempi kuin aluevaltuutetuilla

Aluevaltuuston kehittäminen

Aluevaltuuston toimintaan liittyvät muutos- ja kehittämissuositukset jakautuivat kolmeen pääteemaan:

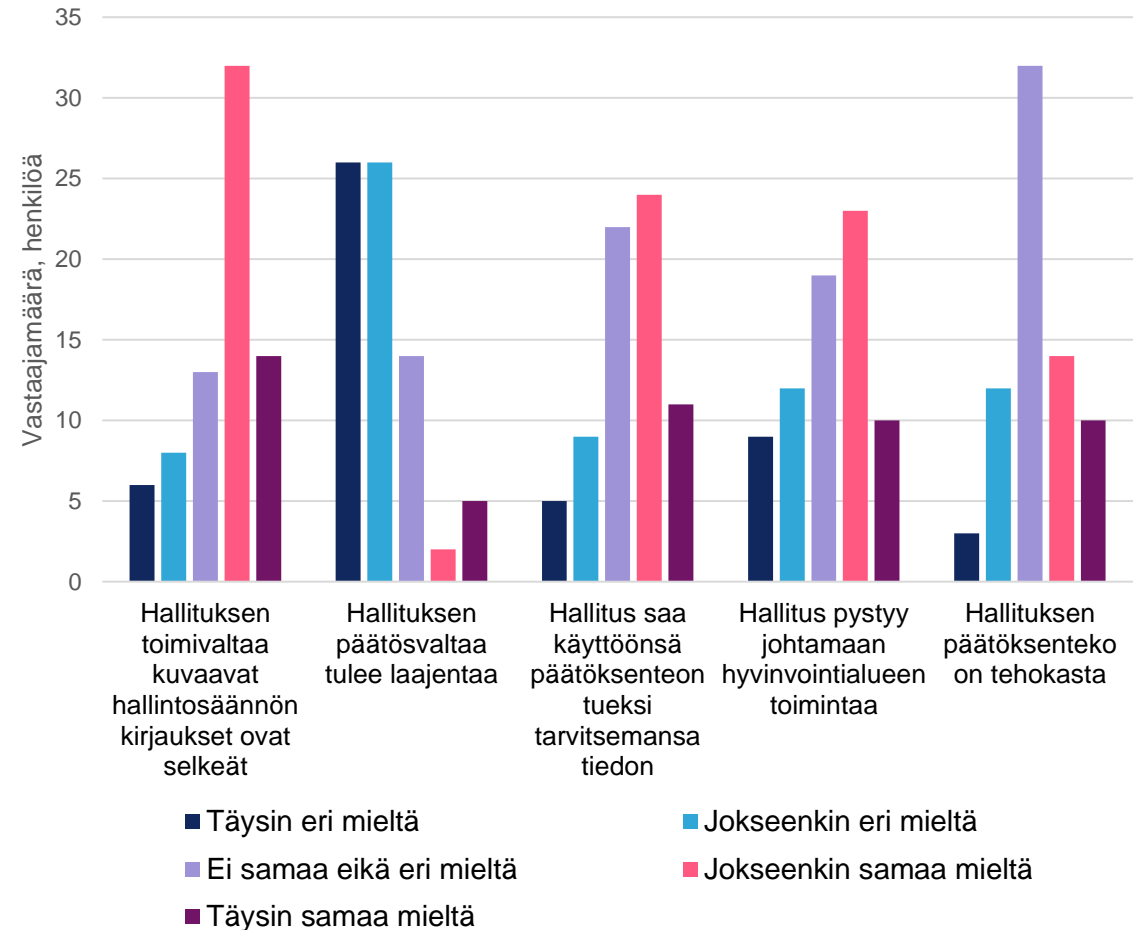
- Aluevaltuuston päätösvalan lisääminen ja aseman vahvistaminen hallintosääntömuutoksilla
- Valtuustokokousten keskustelukulttuurin kehittäminen
 - osin ristiriitaisia toiveita keskustelun määrään liittyen – osa vastaajista toivoi lisää avointa keskustelua, osa koki keskustelun ”rönsylevän” liikaa ja heikentävän valtuuston toiminnan tehokkuutta
- Valtuuston työtapojen monipuolistaminen ja valiokuntatyön sitominen vahvemmin osaksi valtuuston työtä
 - iltakoulujen ja seminaarien lisääminen, yhteistyö muiden alueiden valtuustojen kanssa esim. koulutustilaisuuksissa, kokousten järjestämistapojen vakiinnuttaminen (etä-, hybridi- ja läsnäkokoukset)

6. Aluehallituksen toiminta

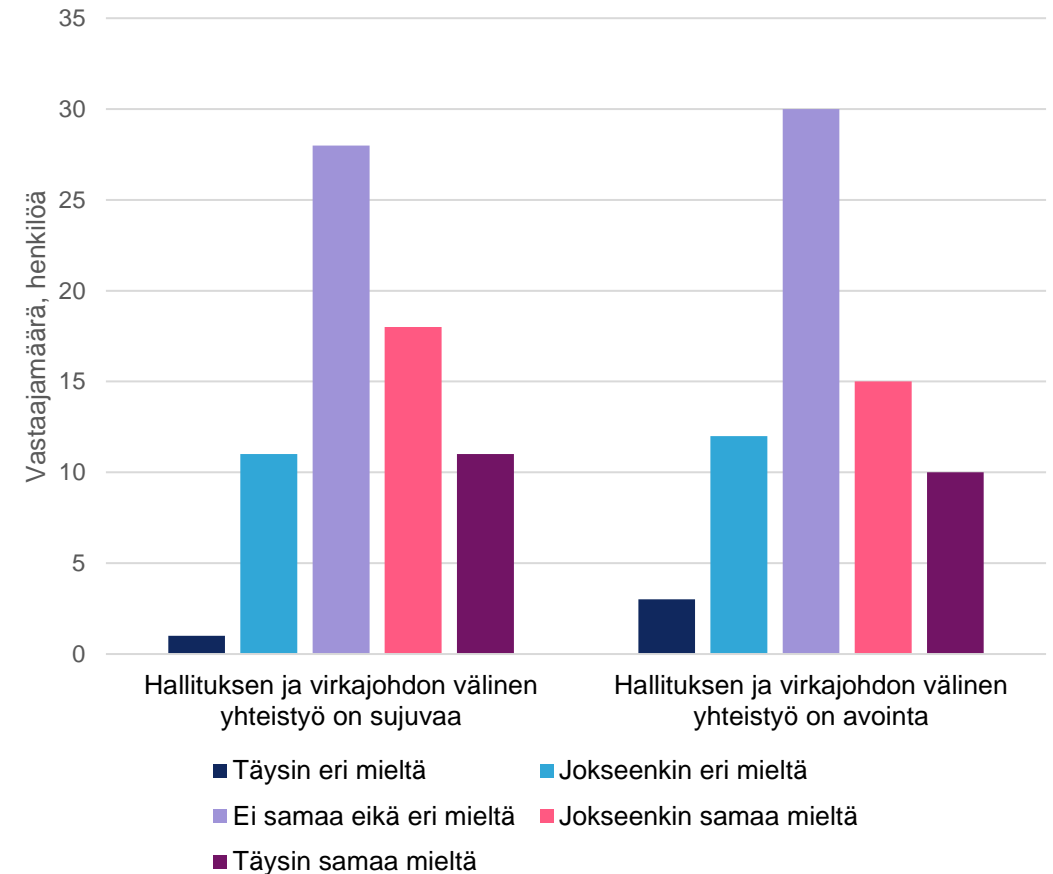
Aluehallituksen toiminta

- Luottamushenkilöt kokevat, että aluehallituksen asema on selkeämpi ja mahdollisuudet johtaa hyvinvointialueen toimintaa ovat paremmat kuin muilla toimielimillä
- Aluehallitukselle määriteltyihin tehtäviin ja päätösvaltaan kohdistui kyselyssä kuitenkin myös kritiikkiä
- Toive päätösvallan siirtämisestä aluevaltuustolle
- Aluehallitukset jäsenten arviot aluehallituksen toiminnasta olivat kyselyssä positiivisemmat kuin aluevaltuuston jäsenillä

Aluehallituksen ja virkajohdon yhteistyö ja AH:n puheenjohtajan tehtävänkuva

- Tulokset kertovat, että vastaajien mielestä AH:n ja hyvinvointialueen virkajohdon yhteistyön prosessit toimivat pääosin hyvin ja asioita saadaan vietyä päätöksentekoon
- Tiedonjakoa ja avoimuutta tulee edelleen parantaa (heikommat arviot jälkimmäisessä väittämässä)
- Kummassakin väittämässä samaa mieltä olevien osuudet ovat selvästi suuremmat kuin eri mieltä olevien osuus
- Luottamushenkilöt pääsivät myös arvioimaan aluehallituksen puheenjohtajan tehtävänkuva
- Nykyinen luottamustoimisuuteen perustuva puheenjohtajuus sai jonkin verran enemmän kannatusta (35 ääntä) kuin tehtävänkuvan muuttaminen osa- tai kokoaikaiseksi (27 ääntä)

Aluehallituksen kehittäminen

- Hallituksen asemaan ja toimintaan kohdistuvat muutos- ja kehittämisehdotukset liittyivät neljään pääteemaan:
 - Aluehallituksen jäsenten kuormituksen vähentäminen ja (valmistelu)aineistojen tiivistäminen
 - Aluehallituksen päätösvallan hajauttaminen
 - Aluehallituksen ja viranhaltijoiden vuorovaikutuksen ja roolien tarkastelu
 - Osa vastaajista toivoi aluehallitukselle vahvempaa ohjausroolia hyvinvointialueen viranhaltijoiden suuntaan sekä tiiviimpää yhteistyötä poliittisten ryhmien kanssa
 - Aluehallituksen jäsenten viestintä muille toimielimille ja omille poliittisille ryhmilleen

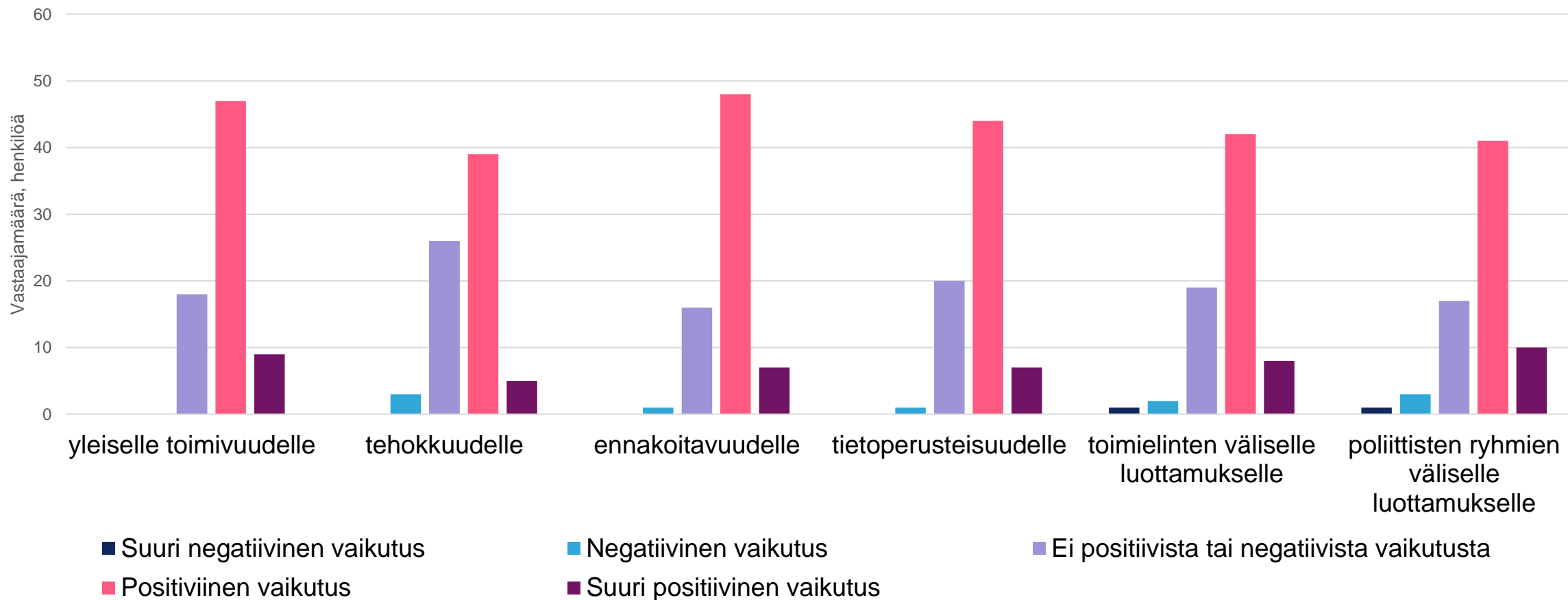
7. Muiden yhteistyöverkostojen toiminta

Epäviralliset yhteistyöfoorumit ja -verkostot

- Kyselyn seitsemäs teema käsitteli virallista toimielinrakennetta käsitteleviä yhteistyöverkostoja, joita hyvinvointialueella on useita
- Tulokset kertovat, että hyvinvointialueella toimivilla ”epävirallisilla” yhteistyökokouksilla ja -verkostoilla on luottamushenkilöiden kokemuksen mukaan monia erittäin positiivisia vaikutuksia päätöksenteon yleiselle toimivuudelle, tehokkuudelle, ennakoitavuudelle, tietoperusteisuudelle ja toimielinten sekä poliittisten ryhmien väliselle luottamukselle
- Suurin osa vastaajista oli tyytyväisiä nykyiseen yhteistyöverkostojen määrään. Muutamat toivoivat uusia yhteistyön ja vuorovaikutuksen kanavia esimerkiksi poliitikkojen ja hyvinvointialueen henkilöstön välille. Lisäksi vastaajat peräänkuuluttivat avointa vuoropuhelua hyvinvointialueen useiden yhteistyökumppanien ja sidosryhmien suuntaan

Yhteistyöverkostojen vaikutukset havainnollistettuna

Alkuperäinen kysymys: Millainen vaikutus [epävirallisilla yhteistyöverkostoilla] on mielestäsi hyvinvointialueen päätöksenteon...

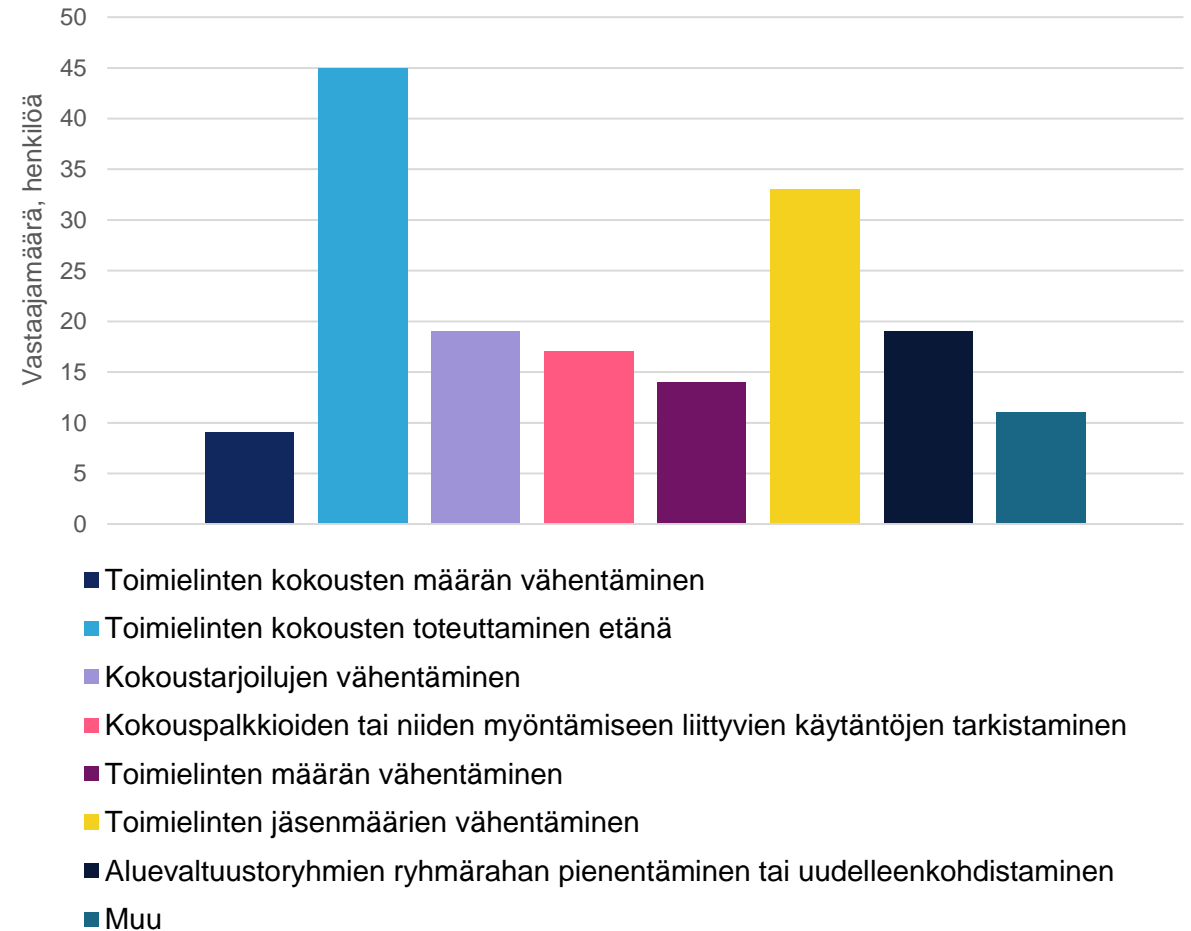

8. Demokraattisen päätöksenteon kustannukset

Demokraattisen päätöksenteon kustannukset

- Kyselyssä kysyttiin myös, mitkä olisivat parhaat tavat pienentää päätöksentekoon liittyviä kuluja Pirhassa
- Vastaajat priorisoisivat säästökohteina toimielinten kokousten muuttamista yhä enemmän etäkokouksiksi. Kokousmääriin he eivät tekisi vähennyksiä. Toiseksi eniten ääniä saanut säästökohde oli toimielinten jäsenmäärien vähentäminen.
- Kyselyn aiempien tulosten perusteella jäseniä oltaisiin valmiita vähentämään etenkin valiokunnista
- Yksitoista vastaajaa ehdotti itse muita potentiaalisia säästökohteita. Kolmessa vastauksessa ehdotettiin toimielinten kokousten järjestämistä Pirhan omissa tiloissa.
- Muita ehdotuksia olivat viranhaltijoiden kokouspalkkioiden leikkaus ja viranhaltijoiden palkkojen lasku, kokouspaikalle saapuvien osallistujien määrän etukäteiskartoittaminen ja kokoustarjoilujen mitoittaminen sen mukaisesti sekä vaikuttamistoimielinten määrän vähentäminen. Kaksi vastaajaa totesi edustukselliseen demokratiaan liittyvien kustannusten edustavan vain pientä osaa Pirhan budjetista

9. Valtion hyvinvointialueisiin kohdistama ohjaus

Valtion hyvinvointialueisiin kohdistama ohjaus

- Kyselyn tulosten perusteella Pirhan luottamushenkilöiden näkemys valtion hyvinvointialueisiin kohdistamasta ohjauksesta on erittäin negatiivinen. Ohjausta parhaiten kuvaavat sanat ovat vastaajien mukaan saneleva, tempoileva, epämääräinen, perusteeton ja hajanainen
- Luottamushenkilöt suhtautuvat kriittisesti myös valtioon hyvinvointialueiden tavoitteiden tukijana. Kustannusten kasvun hillintä oli kyselyssä ainoa tavoitekokonaisuus, jossa suuri osa luottamushenkilöistä koki valtion ohjauksella olevan myönteisiä vaikutuksia.
- Kritiikistä huolimatta varsin moni luottamushenkilö kuitenkin koki, että Pirha pystyy vaikuttamaan valtion ohjauksen toimintatapoihin ja sisältöön.
- Valtion ohjausta toivotaan kehitettävän nykyistä vuorovaikutteisemmaksi, paremmin alueiden omia tavoitteita tunnistavaksi ja tukevaksi sekä yhdenvertaisemmaksi. Luottamushenkilöiden vastausten perusteella valtion ohjauksen nykyiset ongelmat ovat lähtökohtaisesti rakenteellisia ja johtuvat suurelta osin hyvinvointialueiden rahoitusmallista, jonka nähtiin olevan ristiriidassa alueiden itsehallinnon kanssa. Monet vastaajista vaativat koko rahoitus- ja ohjausmallin uudistamista.

10. Hyvinvointialueen päättäjäkokemus

Kokemus hyvinvointialueen päättäjänä toimimisesta 1/6

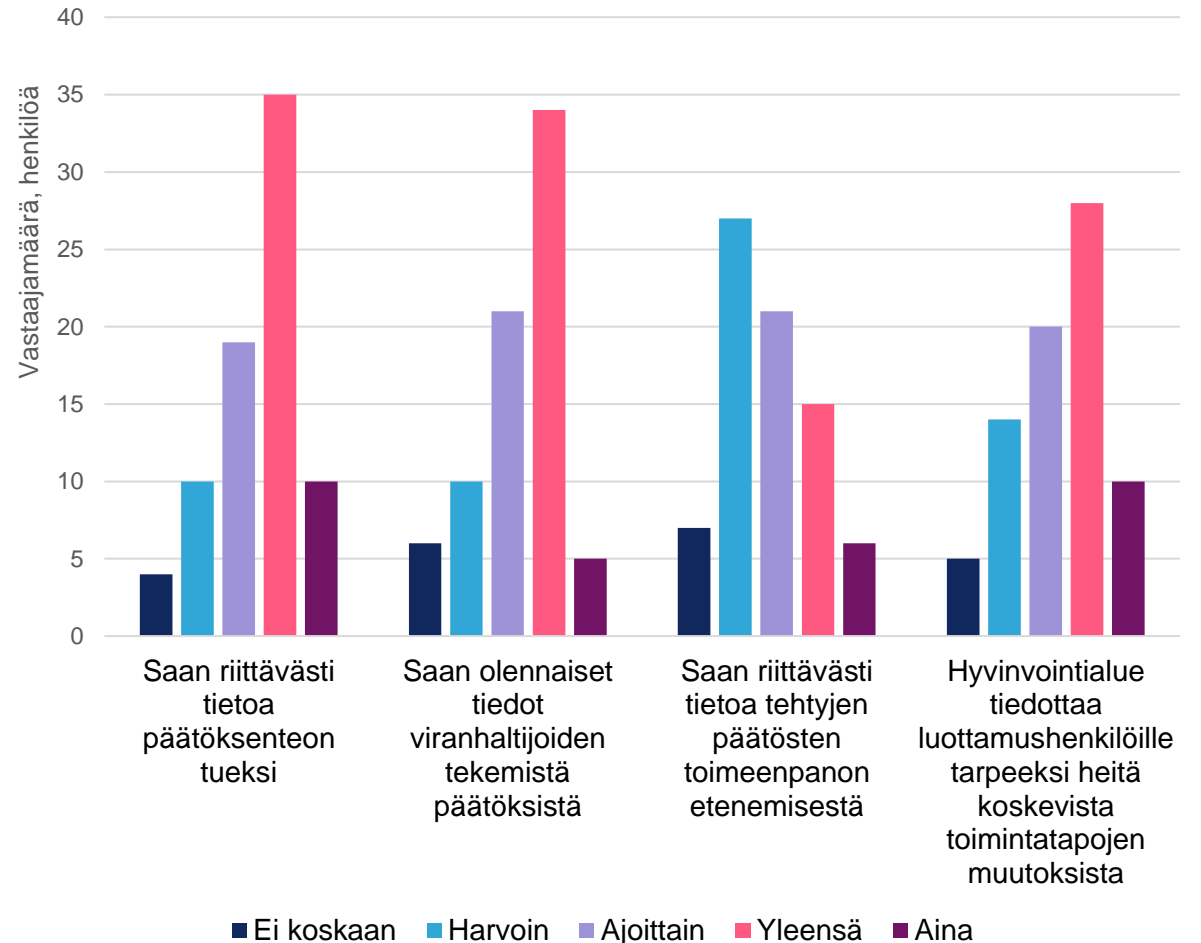
- Kyselyn viimeinen osio käsitteli päättäjäkokemusta. Hyvä päättäjäkokemus on monen tekijän summa, minkä vuoksi kyselyssä kokonaisuutta pyrittiin lähestymään useista eri näkökulmista
- Yksi teeman aihepiireistä oli hyvinvointialueen poliittisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sekä työntekijöiden yhteistyö. Tulokset osoittavat näkemysten vuorovaikutuksesta jakautuvan voimakkaasti
- Aineistosta on havaittavissa kaksi keskenään eri tavoin vastannutta luottamushenkilöiden ryhmää. Toiseen ryhmään kuuluvat ne, jotka kokevat vuorovaikutuksen keskustelevalksi, aktiiviseksi ja rakentavaksi. Toisen ryhmän mielestä vuorovaikutus on jännitteistä, pienessä piirissä tapahtuvaa ja yksisuuntaista
- Luottamushenkilöiden mukaan tärkeitä teemoja ja kehityskohteita vuorovaikutuksessa ovat avoimuus ja luottamus, erilaisten materiaalien ja esitysten valmistelu luottamushenkilöiden tarpeista käsin sekä hyvinvointialueen henkilöstön arvostaminen ja kunnioittaminen

■ Keskusteleva (34)	■ Jännitteinen (31)
■ Pienessä piirissä tapahtuva (29)	■ Aktiivinen (27)
■ Ajankohtaisiin tarpeisiin reagoiva (27)	■ Rakentava (25)
■ Yksisuuntainen (24)	■ Passiivinen (14)
■ Satunnainen (14)	■ Tulevaisuutta luotaava (13)
■ Avoin kaikille (10)	■ Systemaattinen (9)

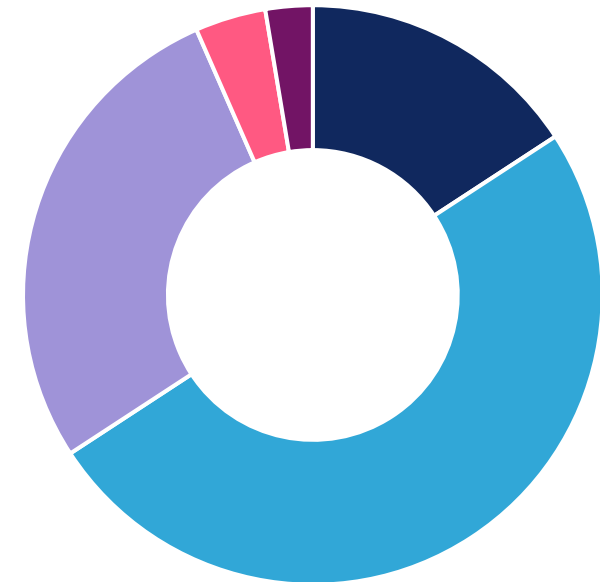
Kokemus hyvinvointialueen päättäjänä toimimisesta 2/6

- Vastausten perusteella luottamushenkilöt saavat Pirhassa kohtalaisesti tarvitsemansa tiedot viranhaltijoiden tekemistä päätöksistä ja luottamushenkilöitä koskevista toimintatapojen muutoksista. Eniten parannettavaa on toimielinten tekemien päätösten toimeenpanosta tiedottamisesta
- Vastaajat toivoivat saavansa lisätietoa tai koulutusta etenkin väestön palvelutarpeista Pirkanmaalla, hyvinvointialueen ja kuntien yhdyspinnoista, tulevaisuusajattelusta hyvinvointialueen päätöksenteossa, valtionohjauksesta ja asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista Pirhassa
- Vähiten koulutustarpeita koettiin olevan hyvinvointialueen organisaatorakenteeseen, esteellisyyksymyksiin, hyvinvointialueen tehtäviin ja vastuisiin sekä Pirhan taloustilanteeseen liittyen

Kokemus hyvinvointialueen päättäjänä toimimisesta 3/6

- Kyselyn tulosten perusteella 2/3 luottamushenkilöistä kokee havaittavissa olevaa kuormitusta luottamushenkilötyöstään. Osalla kuormitus on erittäin voimakasta. Vain kolme vastaajaa oli sitä mieltä, ettei työ ole ollenkaan kuormittavaa
- Keskeisimmät kuormitusta aiheuttavat tekijät ovat:
 - Suuri käsiteltävien asioiden määrä ja laajat valmisteluaineistot
 - Kokemus oman toiminnan heikosta vaikuttavuudesta ja linkittymisestä muiden toimielinten työhön
 - Vaikeat ja poliittisesti herkäät päätökset
 - Muun arjen ja luottamustehtävän yhdistäminen
- Kuormittuneita Pirhan luottamushenkilötyöstä olivat yhtä lailla sekä henkilöt, joilla on myös muita kunnallisia, maakunnallisia tai valtiollisia luottamustoimia, että henkilöt, joilla niitä ei ole

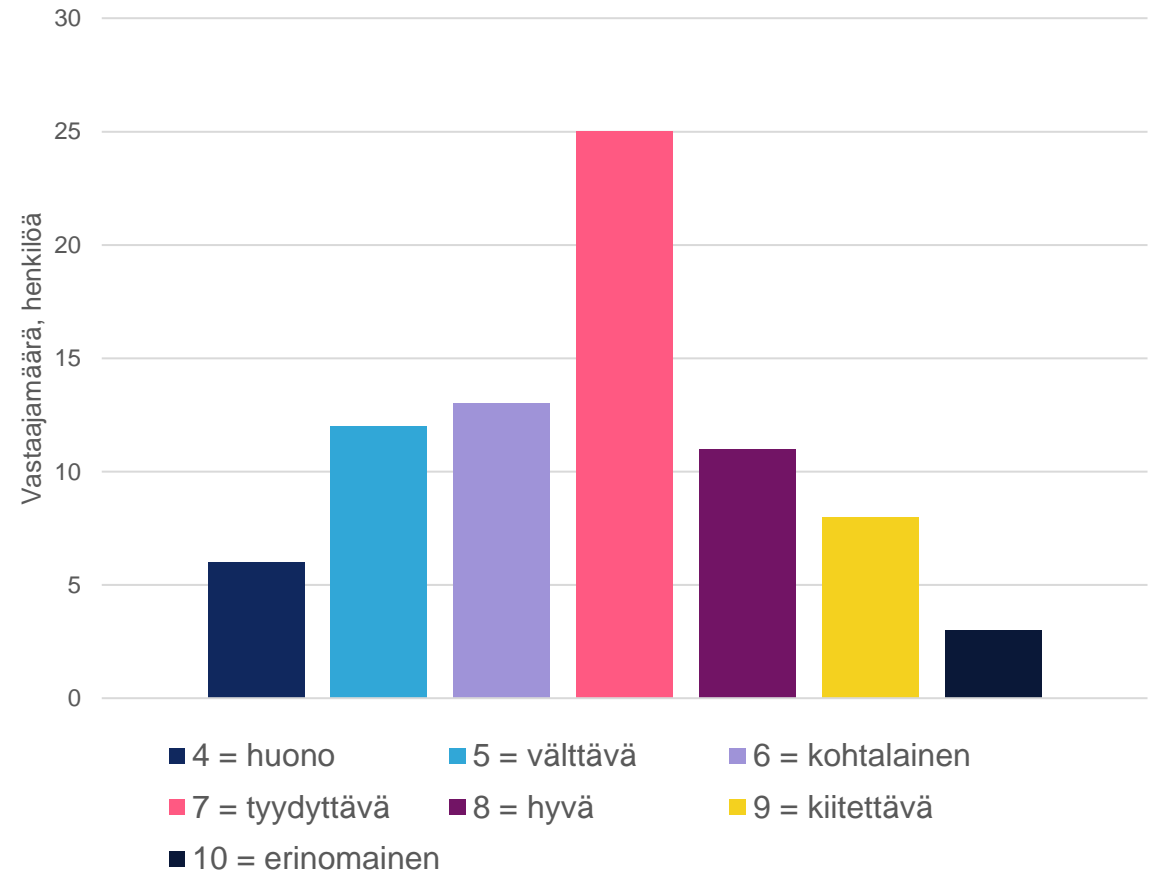
- Työ on erittäin kuormittavaa
- Työ on melko kuormittavaa
- Työ ei ole erityisen kuormittavaa
- Työ ei ole ollenkaan kuormittavaa
- En osaa sanoa / neutraali

Kokemus hyvinvointialueen päättäjänä toimimisesta 4/6

- Noin 17 % vastaajista oli kokenut häirintää tai epäasiallista käytöstä toimiessaan Pirhan luottamustehtävässä
- Yleisintä häirintä tai epäasiallinen käytös oli luottamushenkilöiden välillä
 - Kahdeksan vastaajaa (10 % kyselyn vastaajista) ilmaisi toisen luottamushenkilön kohdelleen häntä epäasiallisesti tai kohdistaneen vastaajaan häirintää. Kuusi luottamushenkilöä oli kohdannut tällaista käytöstä asukkaan tai asiakkaan taholta. Kolme vastaajaa ilmoitti hyvinvointialueen työntekijän tai viranhaltijan kohdelleen heitä epäasiallisesti
- Kyselyssä eritellyistä ryhmistä vain hyvinvointialueen yhteistyökumppanit ja sen edustajat saivat kyselyssä ns. puhtaat paperit eli yksikään vastaaja ei ilmoittanut kokeneensa epäasiallista käytöstä yhteistyökumppanien taholta
- Epäasialliseen käytökseen puuttuminen ja sen ehkäiseminen on jokaisen päättäjän, viranhaltijan, hyvinvointialueen työntekijän ja muiden toimijoiden edustajien vastuulla

Kokemus hyvinvointialueen päättäjänä toimimisesta 5/6

- Kyselyn viimeisessä teemakysymyksessä vastaajia pyydettiin arvioimaan omiin kokemuksiinsa pohjautuen hyvinvointialueen päättäjäkokemusta kokonaisuutena
- Arviointi suoritettiin ns. kouluarvosanataulukkoa hyödyntäen eli arviointiasteikkona oli 4–10
- Yleisin luottamushenkilöiden antama arvosana oli 7 (tyytyttävä), jonka antoi 25 luottamushenkilöä
- Tyytyväisimpiä päättäjäkokemukseen olivat aluehallituksen jäsenet. Heidän vastaustensa keskiarvo oli 8,13
- Luottamushenkilöt, joilla ei ole Pirhan lisäksi kunnallista, maakunnallista tai valtiollista luottamushenkilöasemaa, arvioivat päättäjäkokemuksen heikommaksi kuin henkilöt, joilla on samanaikaisesti muita em. luottamustehtäviä. Vain Pirhassa luottamustehtävässä toimivien päättäjäkokemuseräviöiden keskiarvo oli 6,25

Kokemus hyvinvointialueen päättäjänä toimimisesta 6/6

Hyvinvointialueen
päättäjäkokemuksen
”kouluarvosanan” keskiarvo

6,75

11. Yhteenveto ja johtopäätökset

Yhteenveto keskeisimmistä tuloksista

- Kyselyn tulokset ovat merkki Pirhan poliittisten luottamushenkilöiden vahvasta sitoutumisesta päätöksenteon rakenteiden ja toimintatapojen kehittämiseen
- Erityisen vahvasti kyselyssä nousi esiin toive aluevaltuuston aseman vahvistamisesta hyvinvointialueen toimintaa ja päätöksentekoa ohjaavana toimielimenä. Aluevaltuuston päätösvallan lisäämiseen viittaavia tuloksia tai sitä käsitteleviä avovastauksia esiintyi lähes kaikissa kyselyn teemoissa
- Tulosten perusteella hyvinvointialueen toimielinrakenne näyttäytyy vähintään osittain vaikeatulkintaisena ja jäsentymättömänä suurelle osalle poliittisia luottamushenkilöitä. Kehitystarpeet ovat sekä rakenteellisia että sisällöllisiä
 - Vastaajat toivovat selkeyttä etenkin valiokuntien asemaan osana päätöksentekojärjestelmää ja valiokuntien työtapoihin, jotka vaihtelevat valiokunnittain. Samoja toiveita liitettiin myös jaostojen rakenteen ja toiminnan kehittämiseen
- Päätöksenteon valmistelu- ja taustamateriaalien kehittämistä tulee jatkaa. Omaksuttavan aineiston määrä oli vastaajien kokemuksen mukaan yksi suurimmista, tai suurin, luottamustehtävän kuormittavuutta lisäävistä tekijöistä. Päätäjien kuormittuneisuus on yleistä
- Luottamushenkilöiden päättäjäkokemukselle antamien arvosanojen keskiarvo oli 6,75

Lopuksi

- Vastaajat toivat kyselyssä esiin useita poliittisten päätöksentekorakenteen kehittämiskohteita. Kyselyä ei kuitenkaan tule tulkita viestiksi Pirhan päätöksenteon tai päätöksentekorakenteen epäonnistumisesta. Kyselyn tavoitteena on ollut nostaa esiin etenkin luottamushenkilöiden kokemia haasteita, jotta niihin on mahdollista reagoida tulevaisuudessa
- Kyselyn tuloksia esitellään hyvinvointialueen johtoryhmissä ja poliittisissa toimielimissä maaliskuussa 2024
- Kyselyn tuloksiin perustuvan demokraattisen päätöksenteon rakenteen ja päätöksenteon toimintamallien kehittämisprojekti ehdotetaan käynnistettäväksi maaliskuussa
 - Työtä tehdään yhdessä luottamushenkilöiden kanssa

Pirkanmaan hyvinvointialueen demokraattinen päätöksentekorakenne on toimielimien lisäksi kokoelma ohjeita, sääntöjä, toimintakulttuureja, teknisiä järjestelmiä sekä ennen kaikkea erilaisilla taustoilla ja monipuolisella asiantuntemuksella varustettuja ihmisiä.

Hyvinvointialueiden demokraattiseen päätöksentekoon kohdistuu sekä sisäisiä että ulkoisia odotuksia ja paineita. Kokonaisuuden toiminta vaatii monipuolisen asiantuntemuksen lisäksi erinomaista vuorovaikutusta, keskinäistä luottamusta sekä kykyä ja halua etsiä ja löytää haasteisiin sopivia ratkaisuja.

Päätöksenteon uudistamista tulee tehdä yhteistyönä rohkeasti, mutta suunnitelmallisesti.

12. Kysymyksiä ja keskustelua